

DUURZAAMHEIDSKRANT 2023

gemeente Montferland

Inhoudsopgave

Voorwoord Ingrid Wolsing	3
Circulaire economie	4
Duurzaamheidsquiz ‘Wat weet u van..... afval scheiden?’	4
Het groene alternatief	5
Het klimaat verandert!	6
Opwekken van duurzame energie in Montferland	7
Zonnig bij de boerin	7
Energie besparen	8
Duurzaamheid bij Plavei	8
Bespaar met Elkaar: samen energiearmoede bestrijden	9
Subsidies en regelingen	9
Waarom aardgasvrij?	10
Duurzaam onderweg	11
Woordzoeker	11
Contact team Duurzaamheid en Milieu	12

Beste lezer,

Voor u ligt een duurzaamheidskrant boordevol tips hoe u zelf duurzamer kunt wonen en leven. Ook ik als wethouder draag daar graag een steentje aan bij. In deze krant leest u wat u zelf kunt doen en waar wij als gemeente mee bezig zijn.

Sinds juni vorig jaar ben ik wethouder duurzaamheid. Een belangrijk onderwerp dat veel aandacht krijgt. Het klimaat verandert en we moeten proberen de opwarming van de aarde te stoppen. Dat klinkt ver weg, maar ook hier kunnen we daar een bijdrage aan leveren.

Zo heb ik zelf thuis zonnepanelen en LED verlichting en eet ik minder vlees. Kleine maatregelen, maar met een positief effect. Als wethouder zet ik mij in om iedereen mee te kunnen laten doen om thuis energie te besparen en later ook aardgasvrij te worden. Hoge energieprijzen kunnen het leven een stuk lastiger maken! De eerste stap is energie besparen, want energie die je niet gebruikt hoeft ook niet te worden opgewekt. Isoleren, maar ook zuinige apparaten helpen hierbij. In de Bloemenbuurt in Didam en in 's-Heerenberg-Oost en Lengel worden stappen gezet in het aardgasvrij maken van de wijk. Het is een lastig proces, maar nodig als Nederland in 2050 de woningen niet meer verwarmt met aardgas. De gemeente helpt mensen in deze overstap.

Naast het tegengaan van klimaatverandering zullen we ons ook meer moeten aanpassen aan deze verandering. Zoals u misschien heeft gemerkt wordt ons klimaat grilliger. Er zijn langere droge periodes en daarnaast is er veel neerslag in korte tijd. Ook u kunt samen met ons als gemeente helpen de woonomgeving leefbaar te houden. Dit kunt u doen door bijvoorbeeld meer groen in de tuin te planten. Een leuke actie dit jaar in alle kernen was de tegelwipactie in onze gemeente. Tegels eruit, groen erin! Ik vond het leuk om te zien hoe met veel enthousiasme tuinen zijn vergroend.

Ik wens u veel leesplezier met deze krant en hoop dat de tips en informatie u kunnen helpen in uw eigen omgeving. Mocht u zelf goede ideeën hebben voor het verduurzamen van onze gemeente, dan horen we dit natuurlijk graag!

Met vriendelijke groet,
Ingrid Wolsing

Colofon

Uitgave van:	Gemeente Montferland www.montferland.info Tel. (0316) 291 391
Verzorgd door:	Achterhoek Nieuws b.v. www.achterhoeknieuws.nl
Oplage:	16.600 exemplaren
Tekst- en beeldredactie:	Gemeente Montferland
Concept en vormgeving:	Achterhoek Nieuws b.v.
Online uitgave op:	www.themanieuws.nl

Overname van artikelen is alleen toegestaan mits de gemeente Montferland hier toestemming voor heeft gegeven. Achterhoek Nieuws en de gemeente Montferland zijn niet aansprakelijk voor fouten en/of omissies in deze krant.

Wist u dat:

- Er met één grote windturbine ongeveer evenveel duurzame stroom opwekt wordt als met 20 hectare zonnenveld?
- Het gemeentehuis een groen sedumdak én zonnepanelen heeft?
- Plavei in de top 10 staat van meest duurzame woningcorporaties van Nederland?
- Er in de gemeente Montferland zo'n 30 openbare laadplekken zijn?

Deze krant online lezen?

Kijk op www.themanieuws.nl! Deze online versie van de krant maakt het mogelijk de berichten via social media te delen en linkt u door naar interessante websites. Ga direct naar de uitgave door de QR-code te scannen.

Circulaire economie

Koopt of verkoopt u tweedehands spullen via internet? Brengt u meubels, elektrische apparaten of kleding naar de Kringloopwinkel? Probeert u zo goed als mogelijk uw afval te scheiden?

Grote kans dat u minimaal één keer ja heeft geantwoord op bovenstaande vragen. In dat geval draagt u bij aan een ‘circulaire economie’. In een circulaire economie willen we als samenleving verstandig omgaan met onze grondstoffen, spullen en energie. We hergebruiken op die manier materialen.

Het voorkomen van afval is de beste manier om bij te dragen aan een circulaire economie. Minder kopen, langer gebruiken, meer delen en lenen, (ver)koop van tweedehands spullen. Er zijn veel manieren om duurzaam met grondstoffen en energie om te gaan. Dat is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor de portemonnee.

Uiteindelijk voorkomen we natuurlijk niet helemaal dat we afval weggooien. Als gemeente Montferland moedigen we aan dat ons afval opnieuw gebruikt kan worden. Dit kunnen we doen door afval in te zamelen, te scheiden en te verwerken tot een nieuwe grondstof. Afval bevat namelijk veel waardevolle materialen. Het goed scheiden van afval is belangrijk omdat het helpt om vervuiling te voorkomen en ons milieu te beschermen. Als afval niet goed wordt gescheiden, kan bijvoorbeeld plastic in de natuur terechtkomen. Door afval juist te scheiden, kunnen we grondstoffen besparen en de negatieve impact op het milieu verminderen.

CHECKLIST: LANG LEVE JE SPULLEN DAT IS HET DOORGEVEN WAARD

In 2021 werd in de gemeente Montferland 81% van het afval gescheiden ingezameld. Landelijk was dit 72%¹. We zijn dus al goed bezig. Helpt u ons mee naar de 100% te gaan? Kijk gerust eens op www.afvalscheidingswijzer.nl. Hier vindt u meer tips over afvalscheiding.

¹bron: Benchmark Huishoudelijk afval - Leren door te vergelijken (benchmarkafval.nl)

Wat weet u van..... afval scheiden?

Leuk dat u meedoet met onze duurzaamheidsquiz. Veel succes!

- 1. Hoeveel afval gooide een inwoner van Montferland gemiddeld weg in 2021?**
- a. 75 kilogram
 - b. 81 kilogram
 - c. 106 kilogram
 - d. 111 kilogram
- 2. Wat is waar:**
- A) Chips-zakken horen in de PMD-bak,
 - B) Kapotte plastic wasknijpers zijn restafval
- a. Zowel A en B zijn beide juist
 - b. A is juist maar B niet
 - c. B is juist maar A niet
 - d. Zowel A en B zijn onjuist
- 3. Bioplastic, waar composteerbaar op staat, moet:**
- a. in de PMD
 - b. bij het GFT
 - c. Restafval bak

- 4. Zwaar plastic, zoals bloempotjes, trays en potgrond zakken, moet:**
- a. in de PMD
 - b. bij het GFT
 - c. bij het restafval
- 5. Welke stelling over het scheiden van papier en karton is juist?**
- a. Nietjes, vensterenveloppen en vette pizzadozen mogen **niet** in de papiercontainer
 - b. Nietjes en vensterenveloppen mogen **wel** in de papiercontainer. Vette pizzadozen **niet**.
 - c. Nietjes, vensterenveloppen en vette pizzadozen mogen **wel** in de papiercontainer.
 - d. Nietjes en vette pizzadozen mogen **wel** in de papiercontainer. Een vensterenveloppe mag in de papiercontainer, maar dan moet het venster eruit gehaald zijn.

Oplossing: 1-c, 2-d, 3-b, 4-c, 5-b

Het groene alternatief

Misschien bent u druk en heeft u weinig tijd voor uw tuin. Of u heeft geen groene vingers. Daarom heeft u misschien wel gekozen voor een betegelde tuin of voor kunstgras. Dat is jammer, want nu de zomers steeds heter worden en droogte en stortbuien elkaar afwisselen hebben we met elkaar onbedoeld een aantal problemen veroorzaakt.

Hitte, droogte, wateroverlast en gezondheid

Iedereen weet het eigenlijk wel, een verharde tuin heeft veel nadelen. Hittestress, niet alleen in uw tuin, maar ook in uw huis; bijdrage aan verdroging en verzakkende funderingen, overbelaste riolering bij stortbuien en geen ruimte voor bodemleven, egels, bijen en vlinders. Minder bekend is dat een gebrek aan groen, en dus ook een verharde tuin, bewezen slecht is voor uw eigen gezondheid en welzijn. En toch zijn er veel verharde tuinen. Want ze zijn zo fijn onderhoudsvrij. Maar is dat eigenlijk wel zo?

Onderhoudsarm?

Tegels en klinkers zijn niet zo onderhoudsarm als wordt gedacht. Om uw dure tegels er goed uit te laten zien moet er worden geveegd, gekrabd en geschrobd in de strijd tegen stof, onkruid, blad en groene aanslag. Sommige mensen gebruiken bladblazers, branders en chemicaliën om dit te doen, maar is dat wel een goed idee?

Het groene alternatief: een échte tuin

Een echte tuin heeft echt gras, bloeiende planten, een bodembedekker, en een paar struiken en soms een boom. U hoeft geen tuinexpert te zijn of veel vrije tijd te hebben om van een groene tuin te kunnen genieten. Gras is makkelijk te onderhouden, als u het idee loslaat dat uw gazon er als een biljartlaken moet uitzien. Maai het niet te kort en laat af en toe een stukje staan. U zult merken dat er prachtige bloemen in uw gazon gaan bloeien, die veel leven aantrekken. Veel vaste planten en struiken hebben slechts om de paar jaar wat onderhoud nodig. Als u kiest voor bloeiende en soorten met vruchten, wordt uw tuin ook een oase voor vogels en vlinders.

Zet de tuin zo vol mogelijk, dan krijgt onkruid geen kans. En als u de moed hebt om een boom te planten, zult u over een paar jaar genieten van koelte en schaduw.

Geen kennis van groen?

Geen probleem! Er zijn veel eenvoudige groentips te vinden op het internet. Neem eens een kijkje op www.milieucentraal.nl en u zult verrast worden door de duidelijke informatie, handige tips en verwijzingen naar andere websites.

Doe mee!

U kunt uzelf, de natuur en ons klimaat helpen. Door uw tuin groener te maken slaat u drie vliegen in een klap. De gemeente ondersteunt dit van harte. Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuwe subsidieregeling voor klimaatadaptatie en biodiversiteit.

En wat doet de gemeente zelf?

De gemeente Montferland is inmiddels omgeschakeld naar ecologisch bermbeheer in het buitengebied. Er wordt minder vaak gemaaid, zodat wilde planten de kans krijgen om in bloei te komen en zaad te zetten. Daarnaast wordt het maaisel afgevoerd. Dit gebeurt om er voor te zorgen dat bermen niet steeds voedselrijker worden en overwoekerd raken met maar een paar plantensoorten. De bloemen trekken volop insecten aan. Vogels en kleine zoogdieren voelen zich thuis tussen de hogere groeiende kruiden en vinden er voedsel en schuilgelegenheid. De biodiversiteit in onze bermen gaat er met sprongen mee vooruit.

Ook binnen de bebouwde kom zijn er in de gemeente inmiddels een aantal bijzondere locaties, waar bloeiende kruiden volop de kans krijgen naast ruimte voor spelen en recreëren.

Ga eens kijken langs het spoor ter hoogte van het Hoge Witteveld in Kerkwijk, of langs de buitenrand van de Korenbloemhof in Didam. Bedenk daarbij wel dat het uitbundige bloeiseizoen inmiddels voorbij is en dat u in de herfst een ander beeld aantreft. Niet minder waardevol, want de afstervende planten en rijpe zaden bieden volop schuilplaats en voedsel aan vogels en kleine zoogdieren.

Ook hebben we mooie combinaties van avontuurlijk spelen en extensief beheer. Een goed voorbeeld daarvan is te zien aan beide kanten van de Potstal in Beek. Het gras wordt minder vaak gemaaid en bloeiende kruiden krijgen volop de kans om zich te ontwikkelen. En ondertussen spelen kinderen tussen de oude bomen en op natuurlijke speelaanleidingen. En de plek dient ook nog eens als wadi waar overtollig regenwater naar toe kan stromen tijdens stortbuien. Er is ook aandacht voor duurzaam beheer. Zo wordt bij herinrichtingslocaties extra vergroend en voor nieuwe duurzame aanplant gekozen. Het boombestand wordt duurzaam in stand gehouden door bomen op tijd te vervangen en waardevolle bomen te behouden.

De gemeente blijft in haar eigen beheer actief op zoek naar mogelijkheden om bij te dragen aan toename van biodiversiteit en verduurzamen in de openbare ruimte. We komen vanzelf bij u in de buurt en praten er graag over met bewoners.

Het klimaat verandert!

Denk aan de hete en droge zomers van 2018, 2019 en 2020, of de grote hoeveelheid regen in Limburg in 2021. Deze extremen hebben gevolgen.

Tijdens de droge periodes was er niet genoeg water om landbouwgrond en tuinen te besproeien, waardoor veel planten en gewassen stierven. Zelfs bomen hadden het moeilijk. Ook hadden we meerdere hittegolven en hevige regenbuien. Het afvoeren van het extra regenwater kan problemen veroorzaken in tuinen en straten.

Deze veranderingen in het weer brengen risico's met zich mee voor onze economie, gezondheid, levenskwaliteit en veiligheid. Daarom is het belangrijk dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Als we niets doen, kan de schade flink oplopen, ook in Montferland. Dit soort extreme weersomstandigheden vraagt om aanpassingen in onze omgeving. Dat noemen we klimaatadaptatie.

Hoe staat Montferland er voor?

Om anders met extreem weer om te gaan heeft Montferland in de afgelopen jaren zeker niet stil gezeten:

- De gemeenteraad heeft in december 2021 het klimaatadaptatieplan en in 2022 het biodiversiteitsplan goedgekeurd. Deze zijn te vinden op www.montferland.info.
- Bij nieuwbouwplannen is meer en meer aandacht voor anders omgaan met extreme weersomstandigheden en het vergroten van de biodiversiteit, zoals in de nieuwbouwwijk Kerkwijk in Didam.
- Bij de uitvoering van wegenbouwprojecten wordt rekening gehouden met het veranderende weer. Voorbeelden daarvan zijn het centrum van Didam, Lengelseweg in 's-Heerenberg en de Bloemenbuurt in Didam. Hier zijn regenwaterriolen, wadi's, en meer groen aangelegd.
- Woningcorporatie Plavei zoekt bij elke ingreep aan hun woningen samen met de huurders naar mogelijkheden om de leefomgeving zo natuur- en klimaatvriendelijk vorm te geven.
- Waterschap Rijn en IJssel en de provincie Gelderland werken aan de Aanpak Droogte Achterhoek en Liemers. Hierbij betrekken ze allerlei instanties vanuit de landbouw en natuur. Ook Vitens en alle gemeenten denken mee.

We kunnen stellen dat we in Montferland samen goed op weg zijn! Maar tegelijk moeten we ons beseffen dat we nog lang niet klaar zijn. Klimaatverandering blijft aandacht vragen bij beheer, onderhoud en (her)inrichting van onze leefomgeving. Tegelijk zullen we ook moeten wennen dat er meer en vaker, water op straat kan staan. Ook komen er meer heel hete dagen. Tot slot is het belangrijk dat we ons voorbereiden op mogelijke calamiteiten die in de toekomst kunnen voorkomen worden. Daarbij kunt u denken aan hoosbuien zoals in Zuid-Limburg of het doorbreken van een dijk.

MEER REGEN

Neerslagpatronen veranderen door klimaatverandering. We krijgen te maken met grotere piekbuien en langere natte winterperiodes. Dit kan leiden tot meer hemelwateroverlast en grondwateroverlast.

In 2050 komt extreme neerslag waarschijnlijk 2 keer zo vaak voor als nu.

HOGER WATER

Door het veranderende weer krijgen we vaker te maken met stormen en een sterker fluctuerende rivierafvoer. Deze factoren betekenen een extra belasting op de dijken.

In 2050 moeten we rekening houden met hoogwaterstanden van 20 tot 40 cm hoger dan nu.

Waar verwachten we in Montferland gevolgen van het veranderende klimaat?

Samen met het waterschap Rijn en IJssel, de gemeente Oude IJsselstreek en de gemeente Doetinchem zijn er stresstesten uitgevoerd. In een stresstest worden de mogelijke kwetsbaarheden voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming in beeld gebracht. De resultaten van onze stresstest zijn te zien in de klimaatatlas. Als u wilt weten wat dit in uw buurt of straat betekent kijk dan op www.weetvanwater.nl/klimaatatlas.

MEER HITTE

Klimaatverandering wordt ook wel 'global warming' genoemd. We moeten er rekening mee houden dat we in de zomer vaker met extreme hitte te maken krijgen.

In 2050 komen extreem hete dagen waarschijnlijk 2,5 keer zo vaak voor als nu.

DROGERE ZOMERS

Het wordt warmer en neerslagpatronen worden grilliger. Vooral in de zomers zullen we steeds meer te maken krijgen met langdurige periodes van droogte en de effecten van (zoet)watertekorten.

In 2050 moeten we rekening houden met drogere zomers en minder wateraanvoer dan nu.

Wat kunt u als inwoner zelf doen?

Ook als inwoner kunt u veel doen. Ongeveer 70% van alle verharde oppervlakken in Nederland is van particulieren. Vooral in de tuinen is nog veel winst te behalen. Richt uw tuin klimaatvriendelijk in. En hou het water zoveel mogelijk eerst in uw tuin. Dat kan op verschillende manieren:

- Plaats een regenton en koppel de regenpijp hier aan. Zo blijft het water in de tuin en wordt de riolering minder belast.
- Vervang zoveel mogelijk tegels door groen. Minder stenen gaat hittestress tegen. Want in hete en droge periodes gaat de warmte in de stenen zitten. Door tegels te vervangen door groen, blijft de omgeving koeler.
- Gebruik waterdoorlatende bestrating zoals halfverharding. Of bestrating met waterdoorlatende voegen.

- Verbeter de bodem voor gezonde planten en betere drainage van de tuin.
- Plant een of meerdere bomen. Die geven meer verkoeling dan een parasol.
- Leg een gazon aan.
- Plaats hagen als erfafscheiding in plaats van schuttingen.
- Maak een geveltuintje, door het eruit halen van een paar tegels en het planten van een klimplant.
- Leg een (regenwater)vijver aan.
- Maak gebruik van of creëer hoogteverschillen.
- Maak een groene gevel.
- Plaats een groen dak.

Veel maatregelen zijn eenvoudig en kosten niet al te veel. U ziet direct resultaat!

Opwekken van duurzame energie in Montferland

De beste manier om energie te besparen, is door er zo min mogelijk van te gebruiken. Daarom zijn we allemaal bezig met het besparen van energie, bijvoorbeeld door huizen en gebouwen beter te isoleren of vaker de fiets te nemen in plaats van de auto. Toch hebben we nog steeds energie nodig.

Een groot deel van de overgang naar duurzame energie gaat over het opwekken van energie op een milieuvriendelijke manier, zoals met zonne-energie en windenergie. Als gemeente Montferland hebben we regionale afspraken gemaakt om uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 Achterhoek. In Nederland zijn er 30 van deze RES-regio's, en elke regio heeft een doel gesteld voor de opwekking van duurzame energie in 2030. Als gemeente streven we ernaar om in 2030 145 GWh (gigawatt uur) duurzame energie (ofwel elektriciteit) te produceren met grote energie-installaties.

Waar staan we als gemeente?

Elk jaar houden we in de gaten hoe ver we zijn met het bereiken van ons doel van 145 GWh. De laatste tijd zien we vooral dat er meer zonnepanelen worden geplaatst. Een succesverhaal is het zonnepark in Braamt. Dat park is gebouwd op een voormalig voetbal- en trainingsveld. Het heeft 2.860 zonnepanelen en levert ongeveer 1,3 GWh aan elektriciteit op. Het zonnepark is nu eigendom van de gemeenten in de Achterhoek (inclusief Montferland) en ze leveren de elektriciteit tegen de kostprijs voor gemeentelijk gebruik. Op die manier leveren de gemeenten hun eigen duurzame energie, wat uniek is in Nederland, en daar zijn we trots op.

Ondanks de mooie vorderingen zoals hierboven omschreven, hebben we nog een lange weg te gaan. De tabel hierna geeft dat goed weer. In juli

2022 hadden we pas 17% van de doelstelling 2030 behaald.

Gerealiseerd	Duurzame opwek (GWh)
peildatum 1 juli 2022	o.b.v. max. vollasturen
2 windturbines	
Azewijn-Netterden	8,4
Grootschalig zon-op-dak	10,4
Solarpark Azewijn	4,2
Zonnepark Braamt	1,3
Totaal:	24,3
Doelstelling 2030:	145

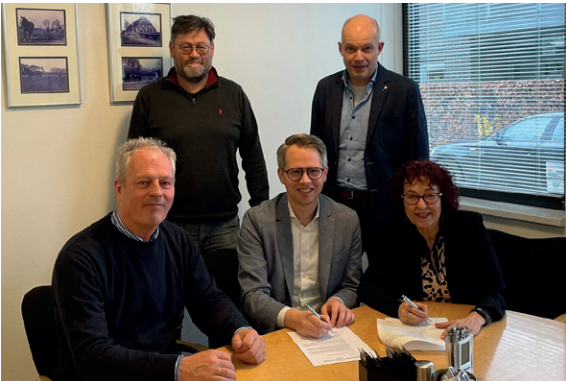
Waar liggen de kansen en uitdagingen?

In Montferland wordt er bekeken of er een nieuw windproject gestart kan worden in een speciaal ontwikkelingsgebied. Dit gebied ligt in het zuidoosten van de gemeente, dichtbij Oude IJsselstreek. Bij het opzetten van zo'n windproject komt veel kijken, en serieus luisteren naar de vragen en zorgen van mensen die in de buurt wonen is belangrijk. Er zijn ook kansen om ervoor te zorgen dat de lokale gemeenschap kan profiteren van dit project. Daarnaast kan hier een eerste stap worden gezet met het maken van groene waterstof, wat goed is voor het milieu. Kort gezegd, het opzetten van een nieuw windproject is een zorgvuldig proces waarbij de input van de lokale gemeenschap belangrijk is.

Tegelijkertijd zijn er steeds meer problemen in het elektriciteitsnet. Het netwerk kan niet meer zoveel elektriciteit aan als nodig is. Daarom

werken de netbeheerder Liander en TenneT, die het hoogspanningsnet beheren, hard om de elektriciteitsinfrastructuur klaar te maken voor de toekomst. Dit kost veel tijd en inzet van mensen.

In de tussentijd proberen we het elektriciteitsnet zo slim mogelijk te gebruiken voor duurzame energie. Om deze reden heeft de gemeenteraad van Montferland besloten om voorlopig geen nieuwe projecten voor zonnepanelen op het land toe te staan. In plaats daarvan willen we ons richten op windenergie, zonnepanelen op daken en energiebesparing. Op deze manier is er een goede balans tussen verschillende duurzame energiebronnen. We streven ernaar om ons doel van 145 GWh in 2030 te bereiken.

Primeur voor Achterhoekse gemeenten: zelf duurzame stroom opwekken én afnemen met zonnepark Braamt. Vlnr: Maarten van Oostveen (AGE BV), Albert Jonathans (AGE BV), wethouder Bart Porskamp (Oost Gelre), notaris Mr. Erik Oostrik en wethouder Ingrid Wolsing (Montferland)

Zonnig bij de boerin

Afgelopen juli is het vierde zonnedak van Energiecoöperatie Montferland Klimaatneutraal officieel geopend. Dit keer zijn 216 panelen gelegd op daken van melkveebedrijf de Fuik/Hippe Koeien in Didam. Door middel van aankoop van certificaten nemen 38 mensen uit Didam en omstreken deel aan het project De Zonnige Boerin.

Naast dit project heeft Energiecoöperatie Montferland Klimaatneutraal (EMK) nog 3 andere collectieve zonnedaken gerealiseerd, met in totaal 495 panelen. Hiermee is al ruim 500.000 kWh de afgelopen 3 jaar opgewekt. Dat is genoeg om per jaar 155 huishoudens van stroom te voorzien.

Voorzitter Bart Jan Krouwel is trots dat na 2 jaar voorbereiding het weer is gelukt om een collectief zonnedak te realiseren. “Mooi om zo een bijdrage te kunnen leveren aan de energietransitie in de gemeente Montferland.”

Het dak wordt door familie Hupkes beschikbaar gesteld. Karolien Hupkes heeft zelf voor eigen gebruik al een aantal jaren zonnepanelen liggen. “We hadden nog dak over. We vinden het mooi

om dit voor een collectief project beschikbaar te stellen, zodat ook mensen zonder geschikt dak voor energieopwekking door de zon kunnen profiteren.”

“Fijn dat de EMK dit soort projecten in de gemeente uitvoert”, zegt wethouder Wolsing. “Meer mensen worden betrokken bij de energietransitie en er wordt daadwerkelijk een bijdrage hieraan geleverd. Ook mooi dat EMK voor dit project gebruik heeft kunnen maken van subsidie van het Rijk en de provincie. Hierdoor worden er echt stappen gezet”.

Tot slot wil voorzitter Bart Jan Krouwel nog een oproep doen. “We zijn nog op zoek naar enthousiaste mensen die ons bestuur en de werkgroep communicatie willen komen versterken. Samen zetten we mooie projecten neer, maar dit gaat niet

vanzelf. Extra hulp is dan ook zeker welkom. Ook zijn nieuwe daken waar we zonnepanelen op kunnen plaatsen altijd welkom”.

Meer informatie is te vinden op www.montferlandklimaatneutraal.nl.

Energie besparen

Bij het besparen van energie in huis denkt u misschien al snel aan het aanschaffen van zonnepanelen of het aanbrengen van isolatie. Dit zijn goede maatregelen, maar vragen vaak om een forse investering. Gelukkig zijn er ook simpelere manieren om energie te besparen in huis, of u nu woningeigenaar of huurder bent. Om u wegwijs te maken in alle hulpmiddelen en mogelijkheden is er het Energieloket Achterhoek, die namens 8 gemeenten, waaronder Montferland, actief is.

Alles wat u moet weten!

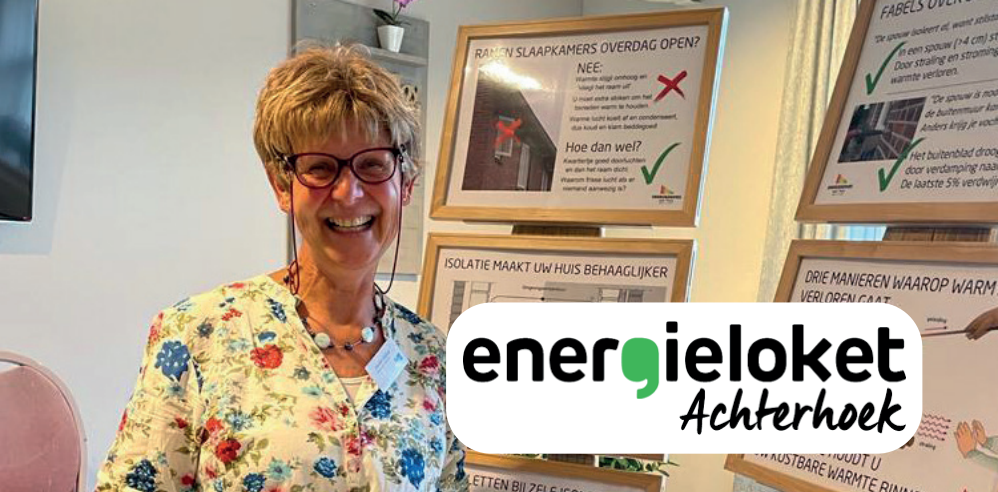
Bij het Energieloket kunt u terecht voor alles wat met energie besparen te maken heeft. Van inzicht en advies over energiebesparing tot informatie over financieringsmogelijkheden.

Het Energieloket werkt in opdracht van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre en Oude IJsselstreek aan de energietransitie. We ondersteunen inwoners van deze gemeenten met inzicht en advies over energiebesparing. Daarnaast helpen we bij het aanvragen van financiële hulpmiddelen en voeren we zelf in opdracht van de gemeenten verschillende subsidieregelingen uit.

Wat biedt Energieloket Achterhoek?

- Kennis & onafhankelijk advies op het gebied van verduurzamen;
- Begeleiding bij subsidie- en financieringsmogelijkheden t.b.v. de energietransitie;
- Collectieve acties om energie te besparen;
- Ondersteuning en ontzorging bij initiatieven om te verduurzamen.

Informatie vindt u op de website www.energieloketachterhoek.nl

Wat kan een energiecoach voor u doen?

Een energiecoach kijkt samen met u naar de verlichting en verwarming in uw huis, de hoeveelheid water die u verbruikt, de apparatuur die u gebruikt en de hoogte van uw energierekening. Op basis hiervan krijgt u een vrijblijvend advies waarmee u direct tot honderden euro's per jaar kunt besparen. Een gratis adviesgesprek met een energiecoach aanvragen? Maak een afspraak op energieloketachterhoek.nl.

Energie adviseur

Wilt u onafhankelijk, vrijblijvend en deskundig advies over energiebesparende maatregelen? Maak dan gebruik van de diensten van onze energiespecialist. Dit kunt u op twee manieren doen:

- Telefonisch. Heeft u een (technische) vraag over energiebesparende maatregelen of wilt u meer weten over subsidies en leningen, maak dan een gratis belafspraak met één van de adviseurs.
- Bezoek aan huis. Een energieadviseur komt bij u thuis voor en uitgebreid advies. Dit bezoek kost €50,-.

De klantenservice van het Energieloket Achterhoek is elke werkdag van 9:00 tot 17:00 uur te bereiken. Telefoon: 0314-820 360. E-mail: info@energieloketachterhoek.nl

Duurzaamheid bij Plavei

Plavei is een woningcorporatie met meer dan 4.000 huizen, vooral in de gemeente Montferland en Zevenaar. Ongeveer een kwart van alle huizen in Nederland wordt beheerd door woningcorporaties. Alle huizen moeten in 2050 milieuvriendelijk en energieneutraal zijn.

In de Nationale Prestatieafspraken tussen het Rijk en woningcorporaties staat dat in 2030 al meer dan 20% van de huizen geen aardgas meer gebruikt en dat er in 2028 geen huizen meer zijn met slechte energie labels (EFG). Dus, woningcorporaties zoals Plavei hebben veel werk te doen.

Plavei heeft duurzaamheid in de genen en behoort bij de top 10 van meest duurzame woningcorporaties van Nederland. Nieuwe huizen zijn nu al energieneutraal en gemaakt van herbruikbare materialen. Maar het is een grote uitdaging om de bestaande huizen aardgasvrij te maken. In de Nationale Prestatieafspraken staat dat in 2030 meer dan 20% van de huizen geen aardgas meer mag gebruiken. Om de beste beslissingen te nemen, werkt Plavei nauw samen met de Gemeente Montferland en regionale partners aan plannen voor verwarming in wijken en ook aan milieuvriendelijke bouw en klimaatverandering.

Zonnepanelen

Robin Sommers, beleidsmedewerker duurzaamheid: “We proberen zoveel mogelijk te versnellen met het plaatsen van zonnepanelen, omdat onze bewoners hiermee direct profiteren van een lager

energieverbruik en zo lagere energielasten hebben.”

Inmiddels heeft 55% van onze 4.000 woningen zonnepanelen en dragen we hiermee flink bij aan de verduurzaming in Gemeente Montferland. Een derde van de woningen in de gemeente is namelijk al voorzien van zonnepanelen en scoort daarmee het hoogst in de provincie Gelderland. Vanaf augustus dit jaar (na het broedseizoen) zijn we verder gegaan met het leggen van panelen op eengezinswoningen. Ook starten we in 2024 met appartementengebouwen en streven we naar zonnepanelen voor zoveel mogelijk bewoners!

Warmtepompen

Niet alle wijken zijn geschikt om op een collectieve verwarming, zoals het warmtenet in de Bloemenbuurt Didam, aangesloten te worden. In kleine kernen onderzoekt Plavei de komende jaren naar passende individuele oplossingen, zoals een warmtepomp. Een belangrijke voorwaarde is dat een woning voor deze oplossing voldoende geïsoleerd is en bewoners geen comfortklachten krijgen. Plavei is diverse projecten gestart om woningen verder te verduurzamen en slechte energielabels (EFG) weg te werken. Woningen die

voldoende geïsoleerd zijn kunnen voorzien worden van een (hybride) warmtepomp. Om voldoende ervaring op te doen worden er komende jaren pilots gestart zoals bij 10 senioren woningen in Kilder en Stokkum. De resultaten worden gebruikt om de aardgasvrije plannen verder vorm te geven.

Zelf energie besparen

Hier bestaat geen misverstand over. We zitten midden in een energiecrisis. De energieprijzen zijn hoog en de energierekeningen stijgen enorm. Plavei kan deze crisis niet oplossen, maar kan u wel helpen de energierekening zo laag mogelijk te houden.

Energie besparen in uw woning kan op verschillende manieren. Op www.plavei.nl/energiebespaartips vindt u 7 handige video-tips:

- Verlaag van de watertemperatuur van de CV-ketel
- Zet de thermostaat lager
- Plak folie achter de radiator
- Plaats tochtstrips
- Ontlucht de radiatoren
- Ventileer uw huis
- Inzicht in uw eigen energieverbruik

Bespaar met Elkaar: samen energiearmoede bestrijden

In Nederland wonen ongeveer 550.000 huishoudens die moeite hebben om hun energierekening te betalen. Zij moeten veel geld uitgeven aan energie, wonen vaak in huizen die niet goed geïsoleerd zijn, en hebben een laag inkomen. Daarom is het voor hen lastig om mee te doen aan de overgang naar duurzame energie. In de gemeente Montferland zijn ongeveer 1.300 huishoudens in deze situatie.

Het afgelopen anderhalf jaar zijn ze nog kwetsbaarder geworden, vooral door de oorlog in Oekraïne. Hierdoor zijn de prijzen van energie en grondstoffen sterk gestegen, wat heeft geleid tot hogere energierekeningen en boodschappenkosten voor de inwoners.

De gemeente probeert deze mensen op verschillende manieren te helpen om energie te besparen en hun energierekening te verlagen. We doen dit door bewustwording te creëren. We laten mensen zien hoe ze met kleine veranderingen in hun gedrag energie kunnen besparen. Ook wijzen we hen de weg naar hulp als ze moeite hebben om rond te komen. Samen met stichting Welcom, woningcorporatie Plavei en Energieloket Achterhoek hebben we samengewerkt om mensen hierover te informeren en bij te staan. In de campagne ‘Bespaar met Elkaar,’ die plaatsvond in de herfst van 2022 en de zomer van 2023, hebben we hier extra aandacht aan besteed. Irene Veerbeek van Welcom zegt: “Het was prettig om tijdens deze campagne met mensen te

praten over hun vragen met betrekking tot energie en financiën. Veel mensen hebben tegenwoordig moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. We willen mensen laten weten dat we er voor hen zijn, zodat we samen kunnen zoeken naar manieren om hun situatie te verbeteren.” Meer informatie en tips zijn te vinden op de website: www.montferland.info/bespaar-met-elkaar.

Naast bewustwording hebben we ook speciale projecten en regelingen opgezet waar huishoudens in energiearmoede gebruik van kunnen maken. Ook is er de Witgoedregeling waarbij huishoudens kunnen worden geholpen met een energiezuinig apparaat. Verder kent de gemeente Montferland de isolatiesubsidie bekend onder de naam ‘Bespaar met Elkaar’. Deze isolatiesubsidie is beschikbaar voor huiseigenaren met een laag inkomen die in slecht geïsoleerde huizen wonen. Deze subsidie kan worden aangevraagd via het Energieloket Achterhoek: www.energieloketachterhoek.nl.

Subsidies en regelingen

De Achterhoekse isolatie-actie Pak an

Start betrouwbaar met verduurzamen door voor een klein bedrag mee te doen aan de Achterhoekse isolatie-actie. Ontvang advies op maat voor uw woning van een onafhankelijke specialist en ontvang direct een offerte voor de voorgestelde maatregelen van partijen uit de Achterhoek en omgeving. Het Energieloket helpt u bovendien met leningen en subsidies. De isolatie-actie biedt isolerend glas en vloer-, spouw- of dakisolatie. Ook kan de adviseur advies geven over zonnepanelen. Let op: woningeigenaren en isolatiebedrijven moeten voordat ze spouwmuren isoleren goed onderzoeken of er vleermuizen in zitten. Houd hier rekening mee!

Woningverbeterplan

Weten hoe u uw woning energiezuiniger maakt? Of bent u benieuwd naar de huidige staat van uw woning? Het Woningverbeterplan geeft inzicht in de mogelijkheden voor jouw specifieke situatie. Uw eigen, unieke Woningverbeterplan kost €100,-.

Subsidies

Voor verduurzaming zijn op dit moment de volgende subsidies beschikbaar:

- ‘Bespaar met Elkaar 2023’ (Gemeentelijke subsidie)
Met energiebesparende maatregelen kunnen woningeigenaren hun energieverbruik omlaag brengen. Deze tijdelijke subsidieregeling voor isolatiemaatregelen is bedoeld voor woningeigenaren met o.a. een gezinsinkomen tot €38.000,-. Enkele maatregelen mogen ook door de woningeigenaar zelf worden uitgevoerd. Het betreft: dakisolatie, vloerisolatie en gevelisolatie,

met uitzondering van spouwmuurisolatie. Werkuren komen niet voor vergoeding in aanmerking en subsidie wordt uitgekeerd na uitvoering van de werkzaamheden. Kijk voor meer informatie op www.montferland.info/bespaar-met-elkaar.

- **Investeringsubsidie Duurzame Energie (ISDE)**
Met de ISDE kunt u een tegemoetkoming krijgen voor onder andere isolatie en de aanschaf van zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels. De ISDE is een landelijke subsidie en vraagt u ná de aanschaf aan, bekijk vooraf het stappenplan i.v.m. de benodigde bewijsstukken. Kijk voor meer informatie op: www.rvo.nl.

Regeling

- **Verlaagd btw-tarief woningisolatie**
Voor het isoleren van eigen woningen ouder dan 2 jaar geldt voor de arbeidskosten een verlaagd btw-tarief van 9%. Dit is van toepassing op bijvoorbeeld het isoleren van het dak, gevels, vloeren of beglazing. Deuren, kozijnen en bijvoorbeeld riet gelden niet als isolatiemateriaal en vallen daardoor onder het 21%-tarief. De leverancier verwerkt de btw-prijs in de offerte.

Toekomstbestendig Wonen Lening met een rente van 1,6%

Heeft u plannen om uw huis duurzamer, toekomstbestendig, asbestvrij of kwalitatief beter te maken? Investeringskosten vaak (veel) geld. De provincie Gelderland en gemeente Montferland vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk woningen energiezuiniger, toekomstbestendiger en beter worden gemaakt. Daarom bieden de provincie en de gemeente u de mogelijkheid om een aantrekkelijke lening af te sluiten voor het verbeteren van uw huis: de Toekomstbestendig Wonen Lening.

Energieloket Achterhoek verzorgt, samen met SVn, de Toekomstbestendig Wonen Lening aanvragen voor de gemeente Montferland. Aanvragen kan bij het Energieloket.

Energiebespaarlening

Via het Nationaal warmtefonds is het ook mogelijk geld te lenen om energiebesparende maatregelen te financieren. Deze Energiebespaarlening is een landelijke regeling en wordt dus niet door het Energieloket verzorgd. Heeft uw huishouden een verzamelinkomen beneden €60.000,- bruto op jaarbasis? Dan is de rente 0%.

Combinatielening

Het Nationaal Warmtefonds heeft naast de 0%-lening nu ook een Energiebespaarlening met combinatielening ontwikkeld voor mensen die geen of onvoldoende leencapaciteit hebben om hun verduurzamingswens te realiseren. Via het Nationale Warmtefonds kunnen zij nu maximaal €10.000,- lenen zonder daarover rente te betalen en zonder de eerste vijf jaar te hoeven aflossen. Na vijf jaar wordt de financiële situatie van de aanvrager opnieuw bekeken om te bepalen of de lasten vanaf dat moment zelf gedragen kunnen worden. Kijk op www.warmtefonds.nl voor meer informatie.

Vragen?

Ziet u door de regelingen en subsidies het bos niet meer? De klantenservice van het Energieloket is er om te helpen. De klantenservice is elke werkdag van 9:00 tot 17:00 uur te bereiken.
Telefoon: 0314 - 820 360
E-mail: info@energieloketachterhoek.nl

Of via de QR code:

Waarom aardgasvrij?

Misschien heeft u er al iets over gehoord, aardgasvrije woningen. In Nederland is afgesproken dat alle woningen in 2050 niet meer worden verwarmd door aardgas. Hiervoor is gekozen, omdat het verbranden van aardgas slecht is voor ons klimaat en we geen gas meer willen gebruiken uit Groningen of Rusland.

Maar hoe kunnen woningen worden verwarmd zonder aardgas. Hiervoor zijn verschillende opties, zoals een warmtepomp, een warmtenet of met biogas of waterstof. De komende jaren gaan alle woningen stap voor stap over op een nieuwe manier van verwarmen.

Moet ik nu overstappen?

Woningen hoeven niet direct aardgasvrij te worden, maar er moeten wel stappen worden gezet. Ook al lijkt 2050 ver weg, we kunnen niet alle woningen in 2049 van het aardgas afhaken. Daarom zijn we begonnen met een onderzoek naar oplossingen voor onze wijken; de Transitievisie Warmte. Daaruit blijkt dat de meeste woningen in de gemeente het beste verwarmt kunnen worden door een warmtepomp. In Didam-Noord en 's-Heerenberg zijn er mogelijk ook kansen voor een collectieve oplossing zoals een warmtenet.

Warmtenet Bloemenbuurt

In de Bloemenbuurt in Didam is de gemeente gestart met een aardgasvrije oplossing. Hier zijn 222 woningen van woningcorporatie Plavei aangesloten op een warmtenet. Deze woningen ontvangen warmte voor verwarming en warm tapwater via een wijkwarmtepomp die in de wijk staat. De wijkwarmtepomp maakt uit lucht water warm op 70°C. Via leidingen komt dit warme water in de woningen. Voor hele koude dagen en als iedereen 's-ochtends vroeg het huis warm wil hebben maakt het systeem vooralsnog gebruik van gasgestookte ketels. Op termijn kan dit worden vervangen door een andere oplossing, bijvoorbeeld waterstof.

Het warmtenet is aangelegd door Warmtenetwerk Didam B.V. Dit is een samenwerking tussen de gemeente Montferland en infraspecialist Firan. Zij zorgen samen ook voor onderhoud en beheer van het netwerk. De warmte wordt geleverd door warmteleverancier De Graeflander.

Nu wordt gekeken hoe ook de particuliere woningen uit de wijk kunnen worden aangesloten op het net. Hiervoor is er subsidie van de provincie Gelderland. Aansluiten is vrijblijvend, bewoners kunnen ook voor een andere oplossing kiezen. Maar op termijn gaat het aardgas uit de wijk. Gemeente ondersteunt bewoners met het maken van deze overstap. Verder werkt ze hierbij samen met Coöperatie Duurzaam Didam. Zij vertegenwoordigen ruim 60 bewoners uit de wijk.

Onderzoek aardgasvrije alternatieven 's-Heerenberg-Oost en Lengel

Ook in 's-Heerenberg-Oost en Lengel loopt een onderzoek naar alternatieven voor aardgas. Dat is begin dit jaar gestart. Hiervoor heeft de gemeente een technisch adviesbureau in de arm genomen. Er wordt een heel traject doorlopen waarbij bewoners uit de wijk ook betrokken worden. Zo is er op 8 juni 2023 een wijk-warmtebijeenkomst georganiseerd. Hier zijn bijna 100 buurtbewoners begroet. Doel van de avond was om bewoners mee te nemen in het onderzoek naar aardgasvrije alternatieven en te informeren over de mogelijkheden voor energiebesparing. Voor dit laatste thema was het Energieloket aanwezig. Eind dit jaar is het onderzoek afgerond en worden de uitkomsten meegenomen in een wijkwarmteplan en gepresenteerd aan de bewoners. In dit plan worden de alternatieven voor aardgas weergegeven die op basis van onderzoek voor deze wijk geschikt en haalbaar zijn. Daarbij zit ook een planning voor de vervolgstappen. In 2024 willen we dan doorgaan met de vervolgstappen uit het wijkwarmteplan.

Inloopspreekuur Trefpunt De Bongerd

Op verzoek van bewoners worden er inloopsprekuren georganiseerd in Trefpunt De Bongerd in 's-Heerenberg-Oost. Mensen kunnen hier langskomen met vragen over energiebesparing en aardgasvrije oplossingen en verder informatie krijgen over het wijkwarmteplan. De exacte momenten van deze inloopsprekuren worden nog bepaald en op een later tijdstip gecommuniceerd via o.a. sociale media en de website.

Hoe ondersteunt de gemeente de overstap?

Zoals hierboven geschetst zijn we in twee wijken actief met bewoners aan het kijken hoe zij aardgasvrij kunnen worden. Ook buiten deze wijken zullen mensen over moeten naar een andere manier van verwarmen. Wij zullen u de komende jaren informeren hoe u deze overstap kunt maken. Wilt u nu al overstappen, kijk voor meer informatie op de website van ons Energieloket; www.energieloketachterhoek.nl.

Een belangrijke eerste stap naar aardgasvrij is het isoleren van de woning. Want warmte die u niet gebruikt hoeft ook niet te worden opgewekt. Het Energieloket Achterhoek kan u helpen bij het maken van keuzes in isolatie en informatie over subsidies en leningen.

Duurzaam onderweg

Het aantal elektrische voertuigen in de gemeente Montferland groeit. Steeds meer inwoners kiezen voor elektrisch rijden.

Elektrisch rijden is beter voor de lucht om ons heen, want er is geen vervuilende uitstoot meer. Bovendien zijn elektrische voertuigen gunstig voor het klimaat, omdat ze geen gebruik maken van fossiele brandstoffen zoals benzine en diesel. Wel moet de elektriciteit op een milieuvriendelijke manier worden opgewekt, bijvoorbeeld met behulp van zonne-energie of windenergie.

Het aantal mensen in Montferland dat elektrisch rijdt, groeit. Maar niet iedereen met een elektrische auto kan die thuis opladen. Daarom kun je bij de gemeente een aanvraag doen voor een oplaadpaal. Wij zoeken dan uit waar in de buurt een goede plek is en zorgen er dan voor dat daar een laadpaal wordt geplaatst.

In Montferland zorgen we er ook voor dat mensen die onze gemeente bezoeken hun elektrische auto kunnen opladen. We plaatsen deze laadpunten meestal op handige plekken in de kernen, zoals bij winkelcentra en sportplekken. Ons doel is om in elk dorp minstens een paar oplaadpunten te hebben. Daarom zal het aantal laadpunten in onze gemeente de komende jaren groeien, zodat zowel inwoners als bezoekers hun elektrische auto gemakkelijk kunnen opladen.

Wilt u een laadpaal aanvragen, ga dan naar onze website: www.montferland.info/laadpaalaanvragen

Woordzoeker

Wilt u kans maken op een Mushroomkit of een duurzaam chocoladepakket?

Vind dan de oplossing van de woordzoeker! Streep de woorden weg; dit kan in alle richtingen.

Stuur uw antwoord uiterlijk 16 november 2023 per e-mail naar j.bonzet@montferland.info met als onderwerp 'Woordzoeker duurzaamheidskrant gemeente Montferland.'

Wie weet bent u een van de winnaars! Er worden in totaal 5 prijzen verloot onder de juiste inzendingen. Veel succes!

D	U	U	R	Z	A	A	M	H	E	I	D	E	N	E
R	I	A	L	U	C	R	I	C	D	E	R	Z	G	N
L	A	A	R	T	U	E	N	E	E	W	T	O	C	E
I	E	L	A	E	O	C	K	C	O	A	E	N	N	R
V	A	T	D	N	A	O	Z	O	M	R	L	N	E	G
O	A	W	I	I	E	T	E	L	R	M	A	E	K	I
E	R	A	A	B	I	A	R	O	A	T	A	P	A	E
T	D	R	T	R	T	K	O	G	E	E	P	A	D	V
A	G	M	O	U	S	S	W	I	I	P	D	N	E	E
F	A	T	R	T	E	C	A	S	G	O	A	E	N	R
D	S	E	F	D	G	H	S	C	R	M	A	L	E	B
R	V	N	O	N	N	T	T	H	E	P	L	E	O	R
U	R	E	L	I	O	B	E	N	N	O	Z	N	R	U
K	I	J	T	I	W	C	E	R	H	E	O	E	K	G
B	R	O	E	I	K	A	S	E	F	F	E	C	T	K

AARDGASVRIJ
BROEIKASEFFECT
CIRCULAIR
CONGESTIE
COTWEENEUTRAAL
DUURZAAMHEID
ECOLOGISCH
ECOTAKS
ENERGIEARMOEDE
ENERGIEVERBRUIK
GROENEDAKEN
LAADPAAL
RADIATORFOLIE
VOETAFDRIK
WARMTENET
WARMTEPOMP
WINDTURBINE
ZEROWASTE
ZONNEBOILER
ZONNEPANELEN

Oplossing

Contact team Duurzaamheid en Milieu

www.montferland.info | Tel. 0316-291 391

Heeft u een vraag of wilt u meer weten? Neem dan contact op met Jolande Bonzet via j.bonzet@montferland.info of via 0316-291391.

Op de foto v.l.n.r: Tanja Thomassen-Baars, Stephan Papen, Yara Visser-Nijboer, Jolande Bonzet, Manon Ottens.
Zittend: Marije Schulten en Arnold Steenhuis.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door

